

Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Όπως αἱ γνώσεις, οὕτω καὶ αἱ ἰδέαι ἐκάστου ἀνθρώπου, ἀπαρτιζόμεναι ἀπὸ συνδεθέντα νοήματα, ἀντληθέντα ὑπὸ τοῦ πνεύματός του, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ἀπὸ ἀντικείμενα, φαινόμενα ἢ καταστάσεις, δὲν δύνανται οὔτε νὰ μὴ διαφέρουν κάπως κατ' ἄτομα, οὔτε νὰ εἶνε πάντοτε ὀρθαί, ἀκριβεῖς καὶ πλήρεις, ὡς ἐξαρτώμεναι ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ὀξύτητα τῶν αἰσθητηρίων, τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐγκεφάλου, τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, τὴν ἐνημερότητα, τὴν διορατικότητα, τὴν πεῖραν καὶ τὴν δυναμικότητα τῆς σκέψεώς του, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἀντληθέντων νοημάτων ὑπὸ τοῦ πνεύματός του καὶ ἀπὸ τὰς συνθήκας, κατὰ τὰς ὁποίας ταῦτα συνελέχθησαν καὶ συνεδέθησαν.

Γίνεται τοῦτο καταφανές, ὅταν σχηματίζῃ τις ἰδικὰς του ἰδίως ἰδέας ἀπὸ νοήματα ποῦ ἤντησε τὸ πνεῦμά του ἐκ φαινομένων ἢ καταστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀναπαριστάνουν ἢ ἀντιπροσωπεύουν ἰδέας μεγάλου ὕψους, ἐκτάσεως ἢ ἐντάσεως, ὁποῖαι εἶνε αἱ δημιουργικαὶ κυρίως ἰδέαι· διότι τότε, μὴ δυνάμενον πολλάκις τὸ πνεῦμά του νὰ ἀντλήσῃ ἐπαρκῆ νοήματα ἀπὸ ἑκάστον φαινόμενον ἢ κατάστασιν, σχηματίζει κατ' ἀνάγκην ἑλλιπῆ περὶ τούτων ἰδέαν· δὲν ἐννοεῖ δηλαδὴ ἀκριβῶς τὴν δημιουργικὴν ἢ μεγαλειώδη ἰδέαν, τὴν ὅποισιν ἀντιπροσωπεύει τὸ φαινόμενον ἢ ἡ κατάστασις, καὶ διὰ τοῦτο συγχέει συνήθως τὴν τοιαύτην ἰδέαν

είτε με επιδράσεις που προκαλεί ή ενέργειά της δηλ. με αυτά τα φαινόμενα· είτε και με αυτήν την ενέργειαν της μεγαλειώδους ιδέας, ήτις παρήγαγε τα φαινόμενα ταυτα, όποτε και έκλαμβάνεται ή ενέργεια της τοιαύτης ιδέας, ως άόρατος δύναμις ή ως μυστηριώδης παράγων.

Κατανοείται τοϋτο ακόμη καλύτερα διά της ανασκαλίσεως όλγων τοιούτων ιδεών, ως τοιαυται εΐνε λ.χ. τὸ μηδέν, τὸ Κενόν, τὸ "Απειρον, ὁ χρόνος, ή φύσις, ή τύχη, ή έλευθερία, ή δημοκρατία κλπ.

Τὸ ΜΗΔΕΝ π.χ. προδίδεται ὅτι δέν εΐνε μόνον σύμβολον ή άπλοϋν νόημα, αλλά και μεγαλειώδης ιδέα της δημιουργίας, ὅχι τόσο διότι έξ αϋτοϋ προήλθε κατά την Παράδοσιν ὀλόκληρον τὸ ὕλικόν Σύμπαν, ὅσον έκ τοϋ γεγονότος ὅτι έντός τοϋ μηδενός εϋρίσκονται φιλοξενούμενα τὰ φθαρέντα και εξαφανισθέντα κατά την διαδρομήν τῶν αἰώνων άναρίθμητα άντικείμενα και ὀργανικά ὄντα· άλλ' έπειδή ὁ άνθρωπος άδυνατεΐ νά άντλήση ὅλα άνεξαιρέτως τὰ άπαιτούμενα νοήματα διά την πλήρη κατανόησιν της άντιπροσωπευομένης ὑπό τοϋ μηδενικοϋ μεγαλειώδους ιδέας συγχέει ή και συνταυτίζει ταύτην με τοϋτο, με έν δηλ. ὕλικόν σημείον ή σύμβολον, προκύψαν έκ της επιδράσεως της ένεργείας αϋτης επί ὕλικῶν στοιχείων, τὸ ὀποῖον ὅμως και ως τοιοϋτον ακόμη, έπισυναπτόμενον μέν εις πάντα ἄριθμόν, τὸν δεκαπλασιάζει· άπομονούμενον δέ σπείρει παντοϋ, ὅπου εϋρίσκεται, την πληξιν ή την άπελπισίαν, την έρήμωσιν ή την άνυπαρξίαν.

Τὸ ΚΕΝΟΝ έπίσης τὸ ὀποῖον, ως άνθρωπίνη ιδέα, έγκλείει τὸ νόημα χώρου έστερημένου μόνον άέρος, ως μη άποκλείον την έντός αϋτοϋ συσώρευσιν ὕλικῶν στοιχείων ή και ένεργειῶν, κοσμικῶν άκτίνων, ήλεκτρισμοϋ, ραδιενεργείας, ήλιακῶν άκτίνων

κλπ., συνεχῶς διερχομένων δι' αὐτοῦ, προδίδεται ὅτι οὔτε πραγματικὸν κενὸν εἶνε οὔτε τελείως ἀντιπροσωπεύει τὴν μεγαλειώδη ἰδέαν τοῦ Κενοῦ, ἀλλ' ὅτι εἶνε ἀπλῶς ἓν φαινόμενον, προερχόμενον ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐνεργείας τῆς μεγαλειώδους ἰδέας τοῦ Κενοῦ, περὶ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει παρὰ ἀτελεῖς μόνον γνώσεις.

Παρόμοιόν τι συμβαίνει ἄλλως τε καὶ εἰς ἄλλας ἀνθρωπίνας ἰδέας· λ.χ. ἡ Δημοκρατία, ποῦ εἶνε μεγαλειώδης ἰδέα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὑπονοοῦσα πολίτευμα βασιζόμενον ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας ἐκάστου ἀνθρώπου, συνταυτίζεται, συγχέεται ἢ καὶ παρανοεῖται εἰς τοιοῦτον πολλακίς βαθμὸν, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ ἀποκτηνώνουσα τὸν ἄνθρωπον δικτατορία, νὰ θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν καὶ νὰ καλεῖται ἐπίσης δημοκρατία!

Ὁ ΧΡΟΝΟΣ ὡσαύτως προδίδεται ὅτι εἶνε μεγαλειώδης ἰδέα τῆς δημιουργίας ἀφαντάστου ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι δὲν ἔχει οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος, κρύπτει καὶ ἀποκαλύπτει ἀναριθμητὰ μυστικὰ καὶ φέρει ἀκόπως εἰς τὰ νῶτὰ του τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν αἰώνων καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Σύμπαντος καὶ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος· συγχέεται ἐν τούτοις ἀπὸ τὸ ἀνθρώρινον πνεῦμα ἢ δημιουργικὴ αὐτὴ ἰδέα εἴτε μὲ τὰς ἐπιδράσεις τῆς ἐνεργείας τῆς ὡς λ.χ. μὲ τὰς ἀλληλοδιαδεχομένας ἡμέρας καὶ νύκτας ἢ τὰς 4 ἐποχὰς τοῦ ἔτους, μὲ τὰς μεταβολὰς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, μὲ τὰς ρυτίδας ἢ τὰς λευκὰς τρίχας τοῦ γήρατος κλπ. εἴτε καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἐνέργειάν τῆς, ἣτις καὶ ἐκλαμβάνεται τότε ὡς μυστηριώδης παράγων, ἐδῶ μὲν τρέχων, θύων καὶ ἐρημῶν τὰ πάντα, ὀπόθεν διέρχεται, ἐκεῖ δὲ συμβάλλων εἰς τὴν ἀναγέννησιν, εἰς τὴν ἀνακούφισιν καὶ ἐλάττω-

σιν πάσης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὀδύνης, εἰς τὴν
θεραπείαν ἀσθενειῶν καὶ πληγῶν εἰς τὴν διεκπεραίω-
σιν οἴασθῆποτε ἐπιχειρήσεως, ὑποθέσεως κλπ. Ἐγ-
κλείει δηλ. καὶ ὁ χρόνος μεγαλειώδη ἰδέαν, περὶ τῆς
ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἔχει περιορισμένας μόνον γνώσεις.

Ἡ ΦΥΣΙΣ ὁμοίως, παρ' ὅλας τὰς ἐπιστημονι-
κὰς ἐρεῦνας, φυσικὰς, χημικὰς, βιολογικὰς, κλιματο-
λογικὰς κλπ. ἐπὶ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν μεθοδικῶν
χειρισμῶν τῆς πρὸς σύνθεσιν, ὀργάνωσιν, ἀναπαραγω-
γὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ποικιλίας τῆς ὀργανικῆς ζωῆς,
ἐξακολουθεῖ νὰ εἶνε καὶ ὡς ἀνθρώπινη ἀκόμη ἰδέα
σκοτεινὴ, ἀτελής καὶ συγκεχυμένη· καὶ τοῦτο διότι
ἡ φύσις εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ
ἀλληλουχία ποικίλων φαινομένων καὶ καταστάσεων,
ποῦ προέρχονται ἀπὸ ἐπιδράσεις ἐπὶ ὑλικῶν στοιχείων
τῆς ἐνεργείας μιᾶς μεγαλειώδους δημιουργικῆς ἰδέας,
τῆς ὁποίας τὸ πλήρες περιεχόμενον δὲν δύναται ὁ ἄν-
θρωπος νὰ κατανοήσῃ ἐπακριβῶς. Ἐν συνεχείᾳ φιλό-
σοφοὶ τινες θεωροῦν τὴν ζωὴν ὡς ἰδιοτροπίαν τῆς φύ-
σεως, χωρὶς ὅμως νὰ δύνανται νὰ καθορίσουν καὶ τὶ
εἶνε αὐτὴ ἡ φύσις. Ἀλλ' ἡ ζωὴ, εἶνε, ὡς εἶδομεν ἤδη,
ἔργον τῶν ἐνστίκτων, τὰ ὁποῖα ἐπίσης δὲν εἶνε ἄλλο,
ὅπως καὶ ἡ φύσις, παρὰ ἡ ἐνέργεια θεμελιώδους ἰδέας
τῆς δημιουργίας.

Ἡ ΤΥΧΗ, τέλος, ἥτις καὶ ὡς ἀνθρώπινος ἰδέα, εἶνε
σκοτεινὴ καὶ συγκεχυμένη, συνισταμένη δῆθεν εἰς ἀνά-
ριθμήτους ἢ καὶ εἰς ἓνα μόνον μυστηριώδη παράγοντα,
τυφλὸν καὶ ἰδιότροπον, φιλοδωροῦντα μὲ τὸ δεξιὸ
χέρι θωπείας, υἰείαν καὶ πλοῦτον, μὲ τὸ ἀριστερὸν δέ,
ραπίσματα, ἔνδειαν καὶ συμφοράς, φορᾶται εἰς τὴν
πραγματικότητα ὅτι δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ ἡ ἐνέργεια
μεγαλειώδους ἰδέας τῆς δημιουργίας, τὴν ὁποῖαν, ἐπει-
δὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν κατώρθωσε νὰ ἐννοήσῃ σχεδὸν

καθόλου, συγχέει ἢ καὶ συνταυτίζει, ὅτε μὲν μὲ τὴν θεϊαν πρόνοιαν, ὅτε δὲ μὲ τὴν σύμπτωσιν, μὲ τὴν δραστηριότητα, μὲ τὴν πονηρίαν ἢ ἀκόμη καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ὀκνηρίαν (κοιμήσου ἀκαμάτρα μου καὶ ἡ τύχη σου δουλεύει).

Τὰ ὀλίγα αὐτὰ παραδείγματα μεγαλειωδῶν (δεῶν) τῆς δημιουργίας ἀρκοῦν, ὄχι μόνον διὰ νὰ ἐξηγήσουν καὶ δικαιολογήσουν τὴν ἄγνοιαν, τὴν ἀτελεῖ γνῶσιν ἢ καὶ τὴν παρανόησιν πολλῶν ἐξ αὐτῶν, ἀπὸ τὴν ὅποιον καὶ προέκυψαν προλήψεις καὶ πλάναι τῶν ὀλιστῶν· ὄχι μόνον διὰ νὰ προδώσουν ὅτι ὑπάρχουν καὶ αὐθύπαρκτοι δηλ. αὐτοφυεῖς ἰδέαι, ἀντιπροσωπεύουσαι ἢ ἀποτελοῦσαι μέρος αὐτῆς τῆς οὐσίας τῆς δημιουργίας, ὡς τοιαῦται εἶνε αἱ ἰδέαι τοῦ Ἀπείρου, τῆς αἰωνιότητος καὶ τοῦ χρόνου, πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν διέφυγε τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος, ὥστε νὰ ἀποδώσῃ τοῦτο τὴν γέννησιν ἢ τὴν προέλευσιν τοῦ Διὸς εἰς τὸν Κρόνον (=χρόνον)· ἀλλὰ καὶ, διὰ νὰ πιστοποιήσουν καὶ διὰ νὰ διακηρύξουν τὴν ὕπαρξιν μιᾶς καὶ μόνης ὕψιστης πνευματικῆς Ὀντότητος.

Ὅταν πράγματι ἐπακολούθημα πάσης ἐπερχομένης ἐκάστοτε ἀνωμαλίας, ταραχῆς, ἀντιδράσεως, ἀναστατώσεως ἢ καὶ συγκρούσεως στοιχείων καὶ φαινομένων, σωμάτων καὶ καταστάσεων, εἶνε ἡ ἐπάνοδος πάντοτε εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἡρεμίαν, ὥστε πᾶς ἄνθρωπος νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι πᾶσαν ἀνωμαλίαν, ταραχὴν ἢ τρικυμίαν, κοσμικὴν, ὕλικήν, κοινωνικὴν, σωματικὴν ἢ ψυχικὴν, θὰ διαδεχθῇ τελικῶς ἡ γαλήνη καὶ ἡ ἡρεμία, εἶνε φανερόν ὅτι ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ στοιχεῖα καὶ φαινόμενα, ὅλοι οἱ κόσμοι καὶ τὰ ὄντα καὶ ὅλα αἱ ὄραται καὶ ἀόρατοι δυνάμεις καὶ καταστάσεις, ὅσον καὶ ἂν εἶνε πολυάριθμοι εἰς ἓνα τόσον ἀπέραντον χῶρον, ὡς εἶνε τὸ Ἄπειρον,

διὰ νὰ κατορθώνουν νὰ διατηροῦν ἐπὶ αἰῶνας τὴν ὑφισταμένην εὐστάθειαν, εὐρυθμίαν καὶ τάξιν ἀνὰ τὸ Ἄπειρον, καταγγέλλουν ὅτι ἀλληλοεξαρτῶνται καὶ συνδέονται ὡς μία ἄλυσσος, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν συνολικῶς εἰς τὸ Ἄπειρον μίαν καὶ μόνον δυναμικὴν Κατάστασιν μετὰ ποικιλίαν ἀπλῶς συνθέσεων, κατευθύνσεων καὶ ἐκδηλώσεων. Τὸ γεγονός πράγματι τοῦτο δύναται μόνον νὰ ἐξηγηθῆ, μετὰ κάθε λεπτομέρειαν τὸ φαινόμενον, ὅτι, ὁσάκις, ἕνεκα ἐνδεχομένης παρεκκλίσεως τῆς ὀρθῆς κατευθύνσεως τῆς ἐνεργείας λεπτομερειακῆς τίνος ἰδέας, προκύψουν ἀνωμαλίας, παράγουσαι μονομερεῖς ζημίας, τερατώδεις γεννήσεις ἢ ὄρατους καὶ ἀοράτους ἐπιβλαβεῖς ὀργανισμούς, ἰοβόλα ἕρπετά, μικρόβια κλπ. ἐπεμβαίνουσα πάντοτε ἡ Συνολικὴ τοιαύτη Κατάστασις τοῦ Ἄπειρου, ἥτις ὡς καθοδηγούμενη διὰ τῆς ἐνεργείας θεμελιωδῶν ἰδεῶν τῆς Δημιουργίας, διατηρεῖται, ὡς εἶδομεν, πάντοτε σταθερά, ἀναλλοίωτος καὶ ἀκλόνητος εἰς τὰς βάσεις της, ἐπαναφέρει τελικῶς τὴν γαλήνην, τὴν τάξιν, τὴν εὐρυθμίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, ὅπουδῆποτε αὕτη διαταράχθη.

Ἡ ἐπιβεβαιούμενη καὶ ἀπὸ τὰς ἀστρονομικὰς ἐρεῦνας τοιαύτη ἀλληλοεξάρτησις καὶ καθωρισμένη κατεύθυνσις ἐκάστου εἴδους τῶν ἀναριθμητῶν, στοιχείων καὶ φαινομένων, τῶν κόσμων καὶ τῶν ὄντων τὰ ὅποια ἀπεργάζονται συνολικῶς τὴν τοιαύτην ἐμφάνισιν τοῦ Ἄπειρου, προδίδει καὶ διακηρύττει ὅτι καὶ αἱ ἀναριθμητοὶ ἐκεῖναι ἰδέαι, τὰς ὁποίας ἀντιπροσωπεύουν ἢ ἀντικατοπτρίζουν τὰ ἀλληλοεξαρτώμενα ἀπειροπληθῆ στοιχεῖα, τῆς τοιαύτης συνολικῆς Κατάστασεως καὶ Ἐμφανίσεως τοῦ Ἄπειρου, ἔχουν ὁμοίως ἀνάλογον ἀλληλοεξάρτησιν, εἰρμὸν καὶ σοφὴν σύνδεσιν ὥστε νὰ πηγάζουν ἀσφαλῶς ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀνεξάντλητον Πηγὴν σοφῶν ἰδεῶν, ἥτις ὡς

ἀνέκαθεν περιέχουσα καὶ παράγουσα τοιαῦτα ἄϋλα στοι-
χεῖα, εἶνε κατ' ἀναλογίαν καὶ μετὰ τὴν ἐξ ἰδεῶν σύνθεσιν
τοῦ μικροῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἐν ὡσαύτως Πνεῦμα.
ΠΝΕΥΜΑ, ἐννοεῖται, μεγαλειῶδες, πάνσοφον καὶ παν-
τοδύναμον, ὡς τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν ἰδεῶν του
μόνον ἐκείνων, διὰ τῆς ἐπενεργείας τῶν ὁποίων προ-
έκυψεν, ὑφίσταται καὶ ὄρα ἢ συνολικὴ Κατάστασις
τοῦ Ἀπειροῦ, πᾶν δηλ. ὄρατὸν ἢ ἀόρατον στοιχεῖον
καὶ φαινόμενον.

Τὴν γυμνὴν αὐτὴν ἀλήθειαν δὲν δύναται νὰ ἀγνο-
ῆσῃ οὔτε καὶ ὁ διανοούμενος ἐκεῖνος, ποῦ ὀνομάζει
πνεῦμα, καὶ οἷονδὴποτε ἐπιτυχῆ συνδυασμὸν ἰδεῶν ἢ
ἀκόμη καὶ κάθε μικροεξυπνάδα τῆς μικρᾶς ἡλικίας·
οὔτε καὶ πᾶς ὑλιστῆς ποῦ ἀντιλαμβάνεται καὶ ἀνα-
γνωρίζει ὅτι πᾶν τεχνητὸν ἔργον ἢ ἀντικείμενον ἀντι-
κατοπτρίζει πάντοτε ἰδέας τοῦ ἐπινοήσαντος αὐτό.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐκτεθεῖσα ἀντίληψις περὶ τῆς
οὐσίας τοῦ δημιουργικοῦ Πνεύματος, τολμηρὰ μὲν
ἴσως εἰς διατύπωσιν, ὀρθὴ ὅμως εἰς ἐννοιαν, ὡς
ἐξαγόμενον τῆς συγκεντρωτικῆς μεθόδου τῶν ἐξ, ἐση-
μειώθη κυρίως ὡς ἀπάντησις πρὸς διαφώτισιν τοῦ
ἐρωτῶντος κουτοπονήρου ἀθέου: ἔστω, ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν
κόσμον, καὶ τὸν Θεὸν ποῖος τὸν ἔκαμε ;

Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι ἡ τοιαύτη νοοτροπία
παντὸς ὑλιστοῦ καὶ ἀθέου ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος
εἰς τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἐπειδὴ μετα-
δίδεται ἀπὸ γονεῖς εἰς τέκνα ὡς εἰς συνεπτυγμένος
πνευματικὸς σπόρος, ἐπειδὴ ὑφίσταται κατὰ τὴν
διαδρομὴν τῶν αἰώνων ποικίλας κληρονομικὰς ἐπι-
δράσεις καὶ κυρίως ἐπειδὴ συνίσταται ἀπὸ μίαν μό-
νον ὁμάδα ἰδεῶν ἐκ τῶν ἀπειρῶν μεγαλειωδῶν ἰδεῶν
τῆς Δημιουργίας, ἀντιπροσωπεύει δηλ. ἐλάχιστον μό-
νον πολλοστημόριον τῆς οὐσίας τοῦ δημιουργικοῦ

πνεύματος, εἶνε εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐκδηλώσεώς του πνεύμα, πλέον ἢ ἀτελές, ἔχον ἀνάγκην διὰ τοῦτο ἀναπτύξεως, διαμορφώσεως καὶ διαφωτίσεως.

Ἐπιπλέον καὶ παρ' ὅλας ἀκόμη τὰς μεγαλειώδεις ιδιότητας, τὰς ὁποίας κατορθώνει νὰ ἐκδηλώνη ἀναπτυσσόμενον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, δὲν δύναται νὰ ἀποβῆ καὶ τέλειον, ὥστε ὅπως λ.χ. τῇ βοήθειᾳ τῶν ιδιοτήτων του, συλλέγη, συνδυάζη καὶ παράγῃ ἀριστουργήματα ὑλικῶν συνθέσεων, νὰ δύναται ἐπίσης νὰ κατασκευάζη καὶ μίαν ὑλικὴν ζωὴν, ἔστω καὶ ἓνα μονοκύτταρον ὄργανισμὸν ἢ ὅπως κατασκευάζη ἰδέας καὶ δι' αὐτῶν θαυμάσια πνευματικὰ συνθέματα, νὰ δύναται νὰ κατασκευάζη καὶ μίαν πνευματικὴν ὄντοτητα· δοθέντος ὅτι καὶ ὁ μεταδιδόμενος ἀκόμη πνευματικὸς σπόρος ἀπὸ γονεῖς εἰς τέκνα φορεῖται ὅτι δὲν εἶνε κατόρθωμα τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἀλλ' ἔργον τῆς ἐνεργείας θεμελιώδους δημιουργικῆς ἰδέας καὶ διὰ τοῦτο οὗτος καὶ εἶνε ὁ αὐτὸς κατ' ἀρχὴν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους,

Ἡ τοιαύτη ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ ὀργάνωσις ὑλικῶν στοιχείων πρὸς παραγωγὴν ὑλικῆς ζωῆς ὅπως καὶ ἰδεῶν πρὸς σχηματισμὸν πνευματικῆς ὄντοτητος ἐλέγχεται ὅτι εἶνε ἀποκλειστικὸν ἔργον τῆς ἐνεργείας προνομιούχων μόνον ἰδεῶν τῆς δημιουργίας· κατορθώνεται δηλ. δι' ἰδεῶν ἑνὸς τελείου μόνον πνεύματος, ὁποῖον εἶνε μόνον ὁ Θεός.

Ἐκ τῶν ἀναριθμήτων πράγματι μεγαλειωδῶν ἰδεῶν τοῦ δημιουργικοῦ πνεύματος, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κατορθώνει μὲν νὰ γνωρίσῃ ἀρκετάς, ἀπὸ τὰς σχηματισθείσας ὑπὸ τούτου καὶ ἀντικατοπτριζομένας εἰς τὰ ποικίλα ὑλικά στοιχεῖα καὶ φαινόμενα, ἀνολόγως τῆς ἐκάστοτε ἀναπτύξεως καὶ ἀντιλήψεώς του· εἶνε

ὁμῶς ἀνίκανον, ὄχι νὰ γνωρίσῃ· ἀλλ' οὔτε κἂν νὰ φαντασθῇ, τὰς συνιστώσας τοῦτο ἀνέκαθεν ἐμφύτους καὶ προνομιούχους ιδέας, πλὴν ἴσως ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ὡς εἶνε λ.χ. ἡ ἰδέα τοῦ Ἀπείρου, τῆς Αἰωνιότητος ἢ τοῦ Χρόνου, ἀλλὰ καὶ τούτων οὔτε πλήρως οὔτε ἐπακριβῶς γνωστῶν. Ἐνεκα τούτου δύναται νὰ συμβῇ, ὅ,τι πολλάκις συμβαίνει καὶ εἰς ἓνα καθυστερημένον καὶ περιορισμένον ἀγρότην, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ δὲν εἶδε, δὲν ἐγνώρισε, δὲν ἀντελήφθη ἢ δὲν ἐνημερώθη εἰς τί συνίσταται ἢ τί εἶνε λ.χ. τὸ ραδιόφωνον ἢ τὸ τηλέφωνον, δύναται ἐπίσης νὰ ἀρνηθῇ τὴν ὕπαρξιν τοιούτων μηχανημάτων.

Ἡ σχεδὸν παντελῆς ἄγνοια ὑπὸ οἴουδήποτε ἀνθρώπου τῶν τοιούτων μεγαλειωδῶν καὶ προνομιούχων ιδεῶν, ποῦ ἀποτελοῦν βασικὸν στοιχεῖον τῆς οὐσίας τοῦ δημιουργικοῦ Πνεύματος, ὅσον καὶ ἂν προφανῶς ἐπηρέασε καὶ αὐτὸν τὸν μέγαν φιλόσοφον Σωκράτην ὥστε νὰ εἶπῃ τὸ περίφημον λόγιόν του : ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα, ποῦ δὲν ἦτο μόνον εὐφυὲς κατὰ τῶν σοφιστῶν τέχνασμα ἀλλὰ καὶ ὑψηλὴ ἰδέα καὶ σπάνιον ὑπόδειγμα μετριοφροσύνης, ὅπως καὶ εἰλικρινείας ἐν σχέσει μὲ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, δὲν τὸν ἐμπόδισεν ἐν τούτοις διόλου, οὔτε ἐπὶ στιγμὴν, ὄχι μόνον νὰ ἀντιληφθῇ, νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ διακηρύττῃ τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς μόνου Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ σπεύρῃ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ τοῦ Σοφοκλέους : ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρᾳ· ὅτι δηλ. ὁ Θεὸς εἶνε ὄχι μόνον πραγματικότης ἢτοι ἡ ὑψίστη πνευματικὴ Ὀντότης ἀλλὰ καὶ ἡ Πηγὴ πάσης πραγματικῆς δικαιοσύνης. Ἡ ἐκ τῆς βαθείας δηλ. μελέτης καὶ ἐρεύνης τῆς πραγματικότητος προκύπτουσα ἀποκάλυψις, ἀντίληψις καὶ γνῶσις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ εἶνε προτέρημα καὶ κοτόρθημα κυρίως τοῦ υἱοῦ μόνον καὶ εὐφυοῦς ἀνθρωπίνου πνεύ-

ματος καὶ διὰ τοῦτο κρίνει φρόνιμον νὰ συνιστᾷ τοῦτο τὸ: πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα εἰς ἐκείνους, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα, ὡς καθυστερημένον ἢ ἐλαττωματικόν, εἶνε ἀνίκανον νὰ ἀντιληφθῆ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀλήθειαν.

Τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ὡς μιᾶς ὑπερτάτης πνευματικῆς Ὀντότητος, καταγγέλλουν ἐπίσης πλείστοι ἐνδείξεις καὶ στοιχεῖα, μνημονευόμενα ὑπὸ τῶν κατὰ περιόδους εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἢ τὴν θεολογίαν ἀσχοληθέντων. Τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὠραματίσθησαν καὶ ὑπεστήριξαν οἱ μεγαλείτεροι φιλόσοφοι πάσης ἐποχῆς. Τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ ὑποπτεύθησαν πρὸ ἀμνημονεύτων αἰώνων καὶ αὐταὶ οἱ πρωτόγονοι καὶ ἡμιᾶγριαι φυλαί, ἀδιάφορον ἀπὸ ποίας αἰτίας καὶ ὑπὸ ποίαν μορφήν. Οἱ τρανσφορμισταὶ ἐν τούτοις, δηλοῖ ὅπαδοὶ τοῦ Δαρβίνου συζητοῦν καὶ ἀναζητοῦν ἀκόμη πόθεν ἐγεννήθη ἡ ἰδέα περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ! Ἄλλὰ καὶ οἱ διασημότεροι μεταγενέστεροι φυσιοδίφαι ἀποκαλύπτουν τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν πανσοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν ὑπὸ τούτων ἐξερεῦνησιν τοῦ μυστηριώδους τρόπου τῆς ἐξορμήσεως καὶ ἀναπτύξεως καὶ αὐτῶν τῶν ἀγρίων ἀνθοφόρων δενδρῶν (Μεταξὺ δύο κόσμων, ὑπὸ Ν. Λούβαρη).

Περιτιεύουν ἐν τούτοις πάντα ταῦτα, ὅταν ἡ ἀνεπηρέαστος συνείδησις παντός ἀνθρώπου ἀπαντᾷ εἰς οἴανδῆποτε στιγμὴν ἐρωτηθῆ, ὅτι ὄχι μόνον ὑπάρχει Θεὸς ἀλλὰ καὶ εἶνε δίκαιος καὶ πανάγαθος, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ, ποῦ ἀντιπροσωπεύει ἐλάχιστον πολοστημόριον ἐκ τῆς οὐσίας Του, εἶνε ἐπίσης καλοκάγαθος καὶ δίκαια.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ὕλιστής, τοῦ ὁποίου τὴν συνείδησιν ἔχουν φिमώσει τὰ κυριαρχοῦντα ἐνστικτὰ του, δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν πανσο-

φίαν τοῦ Θεοῦ, ἐάν καί ἐπὶ μίαν μόνον ἑβδομάδα, τὰς μὲν ἡμέρας παρακολουθῆ διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὴν μυστηριώδη καὶ σοφὴν καθοδήγησιν τῶν ὑλικῶν στοιχείων πρὸς ὀργάνωσιν καὶ σχηματισμὸν καὶ τοῦ ἀπλουστέρου μικροοργανισμοῦ· τὰς δὲ ἐνάστρους νύκτας περιεργάζεται διὰ μεγάλου τηλεσκοπίου τὸν οὐράνιον θόλον, διαπιστώνων τὴν ἐν αὐτῷ βασιλεύουσαν τάξιν, τὴν εὐστάθειαν τῶν ἀστέρων, τὴν εὐρυθμίαν τῶν πλανητῶν, κομητῶν κλπ.

Σημειωτέον ἀκόμη ὅτι καὶ τὸ πόρισμα πάσης ἰσχυρᾶς σκέψεως εἶνε ὅτι μόνον μίᾳ πάνσοφος καὶ παντοδύναμος πνευματικὴ Ὀντότης, δηλ. ὁ Θεός, θὰ ἠδύνατο διὰ τῆς ἀνεξαντλήτου ἐνεργείας τῶν ἀναριθμήτων, μεγαλειωδῶν καὶ σοφῶν ἰδεῶν τοῦ ὄχι μόνον νὰ κατασκευάσῃ καὶ νὰ διασκευάζῃ ἑξακολουθητικῶς τὸ οὐράνιον ὑλικὸν Πανόραμα ἀλλὰ καὶ νὰ διατηρῆ εἰς αὐτὸ τὴν τάξιν, τὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν εὐρυθμίαν. Τί ἄλλο δόνανται νὰ εἶνε παρὰ ἐνέργειαι θεμελιωδῶν ἰδεῶν τῆς Δημιουργίας, οἱ οὐράνιοι καὶ φυσικοὶ νόμοι, ἡ φύσις καὶ τὸ ἔνστικτον ; Διὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τῶν ἰδεῶν του, ἥτις ἀποκαλύπτεται ὅτι εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸ παραμικρότερον ἀκόμη μόνιον παντὸς ὑλικοῦ πράγματος, ὁ Θεὸς ἔρχεται εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν δημιουργημάτων του καὶ εἶνε πανταχοῦ παρῶν ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπεμβαίνη ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεός καὶ εἰς πᾶσαν κρίσιμαν περίπτωσιν διὰ νὰ περισώσῃ ὠρισμένην κατάστασιν, τῆς ὁποίας δὲν θέλει τὸν ἐξαφανισμὸν.

Ἄν δὲν εἶχον οὕτω τὰ πράγματα καὶ ὑποτεθῆ ὅτι ἡ ὕλη εἶνε αὐθόπαρκτος καὶ τὸ κυριαρχοῦν στοιχεῖον εἰς τὸ Ἄπειρον, ρευστοποιησά δὲ μέρος ἐξ αὐτῆς ἐπρομηθεύετο καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἐνέργειαν πρὸς σχηματισμὸν ὄλων τῶν ὑλικῶν σωμάτων τοῦ

Σύμπαντος, εἶνε φανερόν ὅτι πάντα ταῦτα ἄνευ ἐπο-
πτείας, ἄνευ δηλ. φυσικῶν καὶ οὐρανίων νόμων, προ-
ερχομένων ἀπὸ σοφὴν πηγὴν, θὰ συνεκρούοντο ἐν τῇ
γενέσει των καὶ θὰ ἀπετέλουν συνολικῶς ἄμορφον
ὀγκώδη μάζαν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ὑφισταμένη καὶ καθημερινῶς ἀποκα-
λυπτομένη ἀλληλοεξάρτησις καὶ σκοπιμότης ἐκάστου
ἀνοργάνου ἢ ὀργανικοῦ στοιχείου, φυτοῦ ἢ ζώου
προδίδει τὴν προέλευσίν του ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
σοφὴν Πηγὴν.

Ἡ δυναμικότης ἐπὶ πλέον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύ-
ματος, καὶ δὴ ἡ ἐμφάνισις του μὲ χωριστὴν ἀτομικό-
τητα εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον, ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ Θεὸς
δὲν ἠρκέσθη εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὑλικοῦ μόνον
Σύμπαντος, ἀλλ' ἐφιλοτέχνησε καὶ ἓνα ἀπέραντον
ἄυλον κόσμον ἀφαντάστου μεγαλείου καὶ παραδεισίου
κάλλους, ὅπου ὀδηγούμενον προφανῶς εἰς δεδομένην
στιγμὴν ἕκαστον ἀνθρώπινον πνεῦμα, ποῦ ἐγκατέλειψε
τὸ ὡς προσωρινὴν του κατοικίαν χρησιμοποίηθ' ἄν-
θρώπινον σῶμα, νὰ δίδῃ λόγον τῆς ἐπὶ τῆς γῆς δρά-
σεως καὶ συμπεριφορᾶς του, ἀναλόγως τῆς ὁποίας,
εἴτε ἀνταμειβόμενον νὰ ἐγκαθίσταται ἐκεῖ ὀριστικῶς
καταλαμβάνον τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτὸ θέσιν εἴτε
ἐκδιωκόμενον νὰ τιμωρεῖται ὅπου δεῖ.

Δὲν ἀποκλείεται διὰ τοῦτο, οὔτε ἡ προσέλευσις
καὶ συμπάρτασις ἐνὸς τοιούτου ἀγαθοῦ πνεύματος
πρὸς ἀναξιοπαθοῦντας, ἐπικαλουμένους τὴν βοήθειάν
του· οὔτε ἡ δραπέτευσις πονηρῶν πνευμάτων, ὑπὸ τι-
μωρίαν διατελούντων, ὅπως μέχρι τῆς περισυλλογῆς
των παραπλανοῦν ταῦτα ἀφελεῖς ἢ εὐπίστους καὶ δὴ
τοὺς εἰς πνευματιστικὰς συνεδρίας παρακαθημένους
καὶ διατελοῦντας ἐν συγκινήσει ἢ ὑπὸ συλλογικὴν
ἀύθυπαβολὴν.

Δέν δύναται δηλ. ἐξ αἰτίας τῆς δυναμικότητος καί τῶν ἀπείρων ἰδιότητων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, νά ἀποκλεισθῇ ἡ ὕπαρξις πνευματιστικῶν φαινομένων. Ἡ σύγχυσις ἐν τούτοις τούτων μέ ψυχοπαθολογικά ἢ φυσικά φαινόμενα, μέ τηλεπαθείας, ὑπνωτιστικάς ἢ ὕστερικὰς ἐκδηλώσεις καί δὴ ἡ ἀνάμιξις εἰς ταῦτα τῶν ἀποκημάτων τῆς φαντασίας τῶν παρακαθημένων εἰς πνευματιστικάς τραπέζας ἀτόμων, ὕστερικῶν, ψυχοπαθῶν, θρησκομανῶν ἢ ἀγυρτῶν, ἐπροκάλεσε τοσαύτην δυσπιστίαν, εἰς τρόπον ὥστε καί πραγματικά ἀκόμη πνευματιστικά φαινόμενα νά ἀποδίδωνται εἰς αὐθυποβολάς ἢ εἰς ἀγυρτίαις, παρ' ὄλον τὸ κύρος τοῦ ἀρείου πνεύματος ΖΗΟΗΕΝ καί τινῶν θεολόγων· καί παρ' ὄλας τὰς σοβαράς ἐπὶ τούτου μελέτας ἀξιοπίστων συγγραφέων. (Ἡ Ἀθανασία ὑπὸ πνευματ.-ὀμίλου. — Θρησκεία καί Ἐπιστήμη, ὑπὸ Σκαλτσούνη) κλπ.

Τέλος, ἂν καί μία καθωρισμένη μορφή καί ἀναπαράστασις τοῦ Δημιουργοῦ θὰ ἠδύνατο νά ἐκληφθῇ ὑπὸ πολλῶν ὡς περιορίζουσα τὸ ἄφθαστον μεγαλεῖόν του, ἡ συγκεντρωτικὴ μέθοδος τῶν ἐξ εἰδὲι περὶ αὐτῆς τὰς ἐπομένους διασαφήσεις :

“Ὅταν καί μία μόνη ὁμάς καί ἀνθρωπίνων ἀκόμη ἰδεῶν, ἐπιτυχῶς συνδυασθεῖσα καί ἐπακριβῶς ἀντιπροσωπευθεῖσα μέ ὕλικά στοιχεῖα, δύναται νά δώσῃ εἰς αὐτὰ μίαν καθωρισμένην μορφήν, ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύει, ἀναπαριστᾷ ἢ ἀντικατοπτρίζει τὴν ὁμάδα τῶν ἰδεῶν τούτων, εἶνε φανερόν ὅτι καί ὄλαι αἱ ἰδέαι ποῦ ἀπαρτίζουν τὸ πνεῦμα ἐκάστου ἀνθρώπου δίδουν εἰς αὐτὸ τὴν αὐλονέκλεινην ἐμφάνισιν ἢ μορφήν του, διὰ τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζεται καί διακρίνεται ἀπὸ κάθε ἄλλο· ἔχει δηλ. τοῦτο τὴν ἰδιαιτέραν μορφήν του καί κατ' ἀναλογίαν καί ὁ

Θεός, ως πνεῦμα, ἔχει τὴν ἰδικήν του, ἣτις θὰ εἶνε ἀνάλογος ἐπίσης μὲ τὸ ἀναρίθμητον ποσὸν τῶν μεγαλειωδῶν ἰδεῶν του.

* Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται οὔτε τὸ ἰδικόν του ἀκόμη πνεῦμα νὰ γνωρίσῃ ἐπακριβῶς, διὰ νὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὸ καθορίσῃ καὶ τὸ ἀναπαραστήσῃ, καὶ ἔνεκα τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν νοημάτων καὶ ἰδεῶν ποῦ περιέχει καὶ ἔνεκα τῆς ἀγνοίας τῶν δημιουργικῶν ἰδεῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλει αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του· καὶ διὰ τοῦτο ὁσάκις δεήσῃ νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸ πνεῦμα ἑνός λ.χ. ἀποθανόντος ἀναγκάζεται νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἄλλοτε κατοικίαν τούτου δηλ. εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. βασιζόμενος εἰς τὸ λόγιον: οἶα ἢ ψυχὴ τοιάδε καὶ ἢ μορφή, πρᾶγμα ἐν τούτοις ποῦ δὲν ἀληθεύει πάντοτε.

* Ἀλλὰ καὶ μία τοιαύτη, ἔστω, θεία ἀναπαράστασις ἀποκλείεται, διότι ὁ Θεός ὡς πανταχοῦ παρῶν διαμένει εἰς πᾶν σημεῖον τοῦ Ἄπειρου, τοῦ ὁποίου ἐλάχιστον μόνον μέρος γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος.

* Ἄλλ' ἐὰν οὔτω εἶνε ἀδύνατον νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ ἀναπαραστήσῃ τὴν μορφήν τοῦ Θεοῦ, ἐκ μὲν τῶν ἰδεῶν Του ἐκείνων, ποῦ ἀντιπροσωπεύει καὶ ἀντικατοπτρίζει τὸ οὐράνιον Πανόραμα, ἀντιλαμβάνεται τὸ ἀφάνταστον μεγαλεῖον τῆς Πρωστάσεώς Του, ἐξ ὠρισμένων δὲ γεγονότων, παραδόσεων καὶ ἐκδοχῶν, ἀποκαλύπτει καὶ μαθαίνει ὅτι ὁ Δημιουργὸς λαμβάνει οἵανδήποτε μορφήν θέλει· οὔτω λ.χ. κατ' ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ἐκδοχὴν ὁ Ζεὺς ἐθεάθη καὶ ὡς χρυσοῦ βροχῆ· ἢ ἀρχαία Ἰνδικὴ Παράδοσις ἀναφέρει 13 περιπτώσεις ἐμφανίσεως τοῦ Θεοῦ ὑπὸ μορφήν ἀνθρώπου· ὁ Μωϋσῆς ἤκουε τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ ἐξερχομένην ἀπὸ καιόμενον βᾶτον· ὁ Θεός ὤφθη ὑπὸ μορφήν ἀνθρώπου ὑπὸ ὀμάδος ἑβραίων, μεταδοσάντων τοῦτο ἀνὰ τὸν κόσμον, γεγονός, παρόμοιον τοῦ ὁποίου, ἀναφέρει καὶ ἡ Ἰουδαϊκὴ Βίβλος, κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ οἱ πρωτοπλάσται εἶδον καὶ μετέδοσαν ὅτι ἐπλάσθησαν κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ.